

Martina Krebl

Osnovna šola Glazija Celje

I N T E G R A C I J A V N I Ź J E M P O K L I C N E M I Z O B R A Ź E V A N J U

Sem specialna pedagoginja in učiteljica razrednega pouka. V tem šolskem letu sem zaključila že z drugo generacijo dijakov v nižjem poklicnem izobraževanju. Delo sem sprejela kot izziv, lotila sem se ga z vso resnostjo in odgovornostjo. Zame je bilo to nekaj novega. V teh letih sem se veliko naučila. Tudi delo na dveh šolah ni kar tako. Srečevala sem se z zelo številnim kolektivom, tako na konferencah kot tudi pri izrekanju vzgojnih ukrepov in še kje. Skupina mladostnikov, ki mi je bila zaupana pred tremi leti, ni bila lahka. Vanjo so bili vključeni učenci iz osnovne šole s prilagojenim programom in učenci iz redne osnovne šole, ki so končali šest razredov. Največ težav je bilo z učenci, ki so končali šest razredov osnovne šole. Heterogeno skupino tako po sposobnostih, kot tudi po posameznih motnjah so sestavljali dijaki z lažjo motnjo v duševnem razvoju, z motnjami pozornosti in koncentracije, vedenjskimi in čustvenimi motnjami, največ pa je bilo takšnih, ki so imeli specifične učne težave. Ocenjujem, da je ta populacija (z učnimi težavami) najbolj zastavljena, saj se na šolah, zlasti na srednjih, nihče sistematično ne ukvarja z njimi. To področje je še premalo raziskano, žal pa je teh otrok zelo veliko.

Kot specialna pedagoginja sem morala sodelovati z vsemi profesorji na šoli, ki so učili te dijake, z vodstvom šole in s svetovalno službo na šoli. Vse to pa je zahtevalo veliko zagnanosti in potrpljenja, saj ljudje, s katerimi sem se srečevala, niso imeli vedno na voljo dovolj časa, da bi se posvečali le meni in mojim varovancem. A kljub temu lahko rečem, da smo sodelovali zelo uspešno. Za posameznega otroka je bilo potrebno poiskati pomoč tudi zunaj šolskih vrat. Uspešno sem sodelovala s Kriznim centrom za mlade, Dispanzerjem za psihohigieno otrok in mladine, Vzgojno posvetovalnico in zdravstveno službo.

Po svojih močeh sem se trudila mladostnikom čim bolj pomagati.

Vsakega mladostnika sem poskušala najprej spoznati, kolikor se je le dalo, z vsakim sem poskušala vzpostaviti čim bolj prijeten odnos, ravno tako tudi z njegovimi starši. Prepričana sem, da je prijeten odnos temelj za nadaljnje uspešno delo. Za posameznika sem poskušala poiskati čim bolj ustrezno obravnavo. Učitelje sem seznanila s svojimi ugotovitvami, podala sem jim tudi pomembne informacije o posamezniku, ki so bile nujne za ustrezno obravnavo posameznikovih potreb. Za posameznega dijaka sem podala predloge za nadaljnje delo. Moje predloge za

delo je večina učiteljev sprejela kot strokovno pomoč. Nikoli pa nisem posegala na strokovno področje posameznih predmetov, razen kadar me je kdo vprašal za mnenje.

Pripravila sem predavanje na temo Delo v težavnem razredu. Poleg učiteljev sta se predavanja udeležila tudi dva vodstvena delavca. Ugotavljam, da sem poleg poučevanja in razredništva imela tudi svetovalno vlogo. Najbolj vesela pa sem, da me je večina delavcev zelo lepo sprejela. Nikoli nisem imela občutka, da me ne sprejemajo. Vodstvo šole je imelo velik posluš za čim ustrežnejšo pomoč tem mladostnikom, tako na vzgojnem področju kot tudi na področju izobraževanja. Za uspešno integracijo je prvi pogoj posluš vodstvenih delavcev za otroke s posebnimi potrebami, ne glede na njihove potrebe. Ocenjujem, da so pogoj za uspešno integracijo tudi osebnostne lastnosti učiteljev, ki poučujejo te mladostnike. Potrditev, da prav razmišljam, sem dobila z analizo ankete, katero sem poslala na vse slovenske srednje šole, kjer poteka nižje poklicno izobraževanje.

Nujno je aktivno sodelovanje defektologov v strokovnih timih na šolah. To željo so tudi izrazili na vseh šolah, kjer so odgovorili na vprašanje, če se jim zdi potrebno, da z mladostniki s posebnimi potrebami delajo za posamezno področje strokovno usposobljeni strokovnjaki, npr. defektologi. Sama vidim vlogo defektologa kot »svetovalnega« delavca (ne pa nadomestilo sedanjim svetovalnim delavcem), ki mora delati s posamezniki neposredno. Kakšno delo je to, je odvisno od individualnih potreb posameznika. Zelo priporočljivo bi bilo, da bi vsaka šola, kjer poteka program nižjega poklicnega izobraževanja, imela možnost sodelovati z defektologom ali s strokovnjakom za posamezno področje.

Defektolog ne bi smel biti le izvajalec vzgojno-izobraževalnega procesa, ampak bi moral biti strokovnjak, ki se bo strokovno ukvarjal s posameznikom, se povezal z osnovno šolo, si pridobil zaupanje staršev (vse premalo se zavedamo, da večina staršev teh otrok do učiteljev nima lepega mnenja, zaradi predhodnih slabih izkušenj), seznanil učitelje s pomembnimi informacijami, seznanjal z novimi strokovnimi spoznanji, ki so nujne za ustrezno obravnavo posameznika, pomagal pri reševanju težav (individualno ali v skupini), pripravljaj predavanje za učitelje, jih seznanjal z novostmi na posameznem področju, po potrebi poiskal še zunanje strokovne sodelavce, aktivno sodeloval pri izdelavi individualiziranega programa za posameznika s posebnimi potrebami,

sodeloval pri oblikovanju oddelkov v začetku šolskega leta na podlagi že zbranih podatkov.

Nujno bi bilo srečevanje učiteljev, ki poučujejo mladostnike s posebnimi potrebami. Povezovanje in izmenjava izkušenj bi pripomogla k osebni in strokovni rasti izvajalcev vzgojno-izobraževalnega dela, kakor tudi k boljšemu strokovnemu delu s to populacijo. Navzočnost odgovornih posameznikov z Zavoda Republike Slovenije za šolstvo, Ministrstva za šolstvo, znanost in šport in Centra za poklicno izobraževanje je na srečanjih nujno potrebna. Pred nekaj leti sem že izrazila željo, da bi kdo prišel v skupino, ter videl, kako poteka izobraževanje v nižjem poklicnem programu.

Učitelje bi bilo potrebno dodatno motivirati za to delo, omogočiti bi jim bilo treba tudi izobraževanje, čeprav so še tudi taki, ki so prepričani, da imajo dovolj znanja za delo s to populacijo. Kar nekaj vprašanih je izrazilo željo po brezplačnem izobraževanju, saj ugotavljajo, da je delo iz leta v leto težje in da zahteva čedalje več angažiranosti učitelja.

Ocenjujem, da je za uspešno integracijo potrebno upoštevati individualne potrebe posameznika, zagotoviti posamezniku ustrezno strokovno pomoč, nujno sodelovanje strokovnjaka za posamezno področje (npr. defektologa), nujno povezovanje strokovnjakov v time in aktivno

sodelovanje vseh članov (npr. dogovor o načinu prilagoditve za posameznika); če se le da vključiti tudi starše, saj so le-ti lahko vir zelo pomembnih informacij o posamezniku.

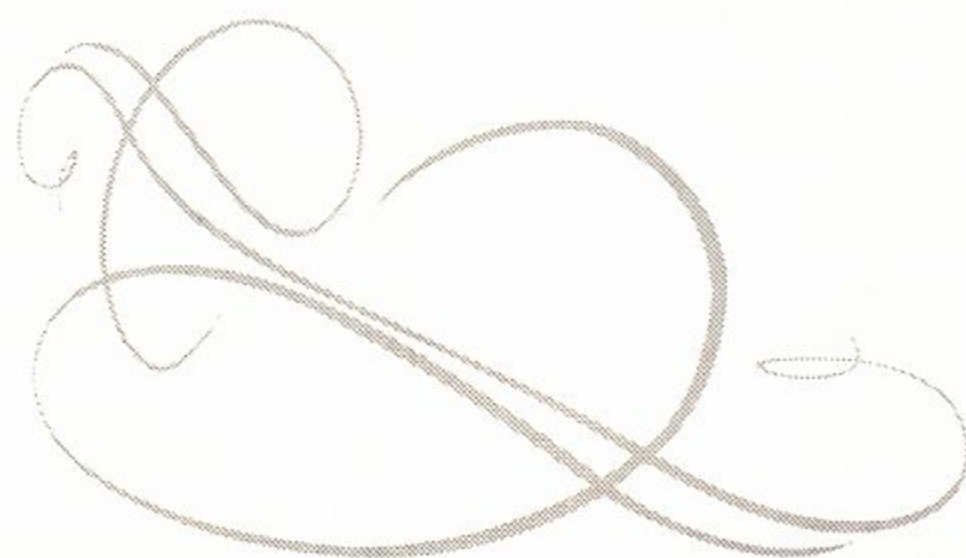
V prihodnje bo potrebno nameniti več pozornosti mladostnikom z učnimi težavami. Teh je v nižjem poklicnem izobraževanju veliko.

Uspešna integracija bo potekala le tam, kjer bo vodstvo šole imelo posluš za te otroke. Celotni učni proces mora biti naravnano tako, da upošteva načela individualizacije in diferenciacije. Zelo pomembni sta ti dva načeli pri preverjanju in ocenjevanju znanja.

Pomembno se mi tudi zdi, da se pri razporeditvi delavcev upoštevajo osebne lastnosti izvajalcev pouka. Mnenja sem, da vsak ne more učiti teh mladostnikov.

V nižjem poklicnem izobraževanju so večinoma mladostniki z najrazličnejšimi težavami (s težavami v družini, okolju, težavami v razvoju in vedenju ...). Vse to in še več dejavnikov zelo vpliva na mladostnike in tega strokovnjaki ne smemo zanemariti.

Dobra komunikacija, sodelovanje in vsestransko spoštovanje (starši, učitelji in strokovnjaki za posamezno področje) prav gotovo pozitivno vplivajo na uspešno integracijo mladostnikov s posebnimi potrebami. To pa ne velja le za nižje poklicno izobraževanje.

Marta Jenko

Srednja lesarska šola Škofja Loka

N A D A L J E V A N J E I Z O B R A Ž E V A N J A M L A D O S T N I K O V Z L A Ž J I M I M O T N J A M I V D U Š E V N E M R A Z V O J U V S R E D N J I Š O L I

V Srednji lesarski šoli v Škofji Loki že 20 let izobražujemo mladostnike s posebnimi potrebami ali natančneje, mladostnike z lažjimi motnjami v duševnem razvoju. Vsako novo šolsko obdobje prinese nekaj sprememb v nazivu in trajanju izobraževalnih programov. Sedaj veljavni program, po katerem se izobražujejo mladostniki z motnjami v duševnem razvoju se imenuje obdelovalec lesa. Sodi v sklop programov nižjega poklicnega izobraževanja in traja dve leti in pol. Kratko ga bom imenovala dveletni program.

Po uspešno zaključenem dveletnem programu, ki upošteva posebne potrebe mladostnikov z motnjami v duševnem razvoju, se nekateri dijaki vpišejo v začetni letnik triletnega programa, ki ga obiskujejo skupaj z rednimi dijaki.

V članku predstavljam izkušnje z izobraževanjem dijakov s posebnimi potrebami v triletnem programu, dileme in omejitve.

Vse ugotovitve in zaključki temeljijo na spremljanju generacij zadnjih desetih let.